

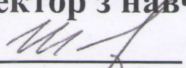
**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра права імені академіка УАН о. Івана Луцького

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-методичної роботи

 Ярослав ШТАНЬКО
“31” 2026 р.

**ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ТА ДИСЦИПЛІНАРНА
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРАВНИКА**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань:	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність:	D8 Право
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма:	Право
Освітній рівень:	другий (магістерський)
Статус дисципліни:	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська
Семестр викладання	I

**Івано-Франківськ
2026**

РОЗРОБНИК:

к.ю.н., доцент, доцент кафедри права
імені академіка УАН
о. Івана Луцького

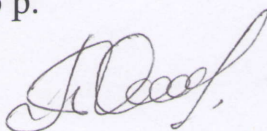

Олександр ЗАГУРСЬКИЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри права
імені академіка УАН
о. Івана Луцького
протокол № 1 від 28 серпня 2026 р.

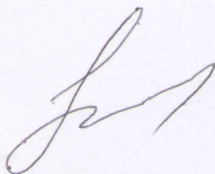
В.о. завідувача кафедри

Олександра ПТАШНИК

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОПП

Ірина БАСИСТА

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 31 серпня 2026 р.

e-mail	oleksandr.zahurskyi@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	ауд. 201
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id=4198

Анотація навчальної дисципліни «Професійна етика та дисциплінарна відповідальність правника»

Правові цінності та етичні стандарти є фундаментом правової поведінки, покладеної в основу професійної діяльності юриста в сучасній Українській демократичній державі. Повага до людської гідності, доброчесність, свобода, справедливість, рівність, демократія, правопорядок, законність, верховенство права, верховенство закону є ціннісними орієнтирами сучасного юриста та, водночас, нормативними вимогами для зайняття посад судді, прокурора, нотаріуса, здійснення адвокатської діяльності тощо. Сучасний розвиток українського суспільства вимагають від юристів високих професійних та моральних якостей. Основні засади професійної етики юристів України є узагальненням моральних стандартів поведінки, що базуються на визнаних загальнолюдських моральних цінностях і основних принципах професійної діяльності юристів, які конкретизуються кодексами етики, правилами поведінки та дисциплінарними статутами окремих професійних груп юристів і морально зобов'язують усіх юристів України дотримуватися їх при здійсненні своєї професійної діяльності.

Мета навчальної дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти здатності ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування, здатності розвивати та утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника та доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

Основні завдання, що стоять перед авторами навчальної дисципліни, полягають в тому, щоб розкрити здобувачам:

- опанування положень міжнародних та національних правових актів, які встановлюють професійні стандарти етичної поведінки юриста;
- з'ясування загальних закономірностей впливу фундаментальних моральних категорій на якість здійснюваної професійної юридичної діяльності юриста;
- вивчення загальних засад взаємодії загальних моральних категорій на систему професійно-етичних характеристик юриста;
- опанування класифікаційної системи моральних юриста;
- освоєння типології етичних конфліктів, котрі можуть мати у професійній та позапрофесійній діяльності юриста та способи їх подолання.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- фундаментальні правові цінності західної правової традиції;
- вимоги до представників юридичних професій у країнах західної правової традиції;

- вимоги до представників юридичних професій на різних етапах розвитку української державності;
- основні принципи, способи і процедури ухвалення рішень у процесі професійної діяльності юриста;
- основні етичні категорії та їх місце у формуванні ціннісних орієнтацій професійної діяльності юриста;
- вимоги основних нормативно-правових актів у сфері моралі та етики;
- зміст та особливості етичних стандартів у професійній діяльності юриста;
- моральну специфіку здійснюваної професійної діяльності;
- сутність морально-професійних деформацій у службовій діяльності та шляхи їх подолання;
- особливості морально-етичних відносин у службовому колективі;
- підстави юридичної відповідальності за порушення професійних обов'язків.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен **вміти**:

- виявляти цінності західної правової традиції у переліках вимог до представників різних юридичних професій в українському законодавстві і визначати відповідність власних професійних компетентностей та етичних характеристик відповідним вимогам;
- скласти власне професійне резюме;
- виявляти правові проблеми і пропонувати аргументовані рішення для їх розв'язання;
- доносити ідеї, зміст проблем, аргументувати варіанти їх вирішення;
- оцінювати факти професійної діяльності як із правової, так і з морально-етичної позиції;
- застосовувати морально-етичні норми та правила поведінки у конкретних життєвих та службових ситуаціях;
- спілкуватись із колегами та із громадянами, у т. ч. з представниками різних соціальних груп, національностей, рас та релігійних конфесій, на основі правил професійної етики;
- давати морально-етичну оцінку проявам порушень норм професійної етики;
- ухвалювати рішення у складних ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливості практики їх застосування;
- визначати вид та ступінь юридичної відповідальності юриста у випадку неналежного виконання чи невиконання ним професійних обов'язків.

Компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни (шифри та

зміст компетентностей та програмних результатів навчання) вказано відповідно до ОПП «Право» 2025 року для набору 2026 року.

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ПРН2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами. ПРН7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв’язання.
ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	
ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).	
ЗК. 9. Здатність працювати в міжнародному контексті.	
СК. 1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв’язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.	
СК 3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.	
СК12. Здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.	

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	1
Семестр	1

Кількість кредитів ЄКТС	3		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	лекції	16 (в годинах)	10 (в годинах)
	семінари, практичні	14 (в годинах)	6 (в годинах)
Самостійна робота		60 (в годинах)	74 (в годинах)
Форма підсумкового контролю	залік		

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни¹:

Пререквізити	Постреквізити
	Актуальні проблеми кримінального права та процесу
	Практика Європейського суду з прав людини в національній правовій системі
	Запобігання та протидія корупції

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем лекційного матеріалу

Змістовий модуль 1

Тема 1. Юридична етика: поняття, види, джерела (2 год.)

Професійна етика як самостійна галузь етичної науки. Види професійної етики та їх гуманістична спрямованість. Сутність юридичної етики. Завдання професійної етики. Особливості професії юриста. Структура, види та джерела професійної етики юриста.

Питання для самостійного вивчення. Місце етики в системі соціогуманітарного знання. Етика як філософська дисципліна. Етика як наука про мораль та її специфіку. Об'єкт та предмет етики. Нормативний, інтерпретуючий та прикладний аспект етики. Соціальне призначення і моральний сенс юридичної професії. Джерела формування культури особистості юриста. Проблеми деформації моральної і професійної

¹ тільки для обов'язкових дисциплін

(правової) свідомості у юристів. Загальні етичні вимоги до правничої професії (3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17).

Тема 2. Правнича професія: національний та глобальний контексти (2 год.)

Питання для самостійного вивчення. Норми, що регулюють поведінку правника. Природа правил професійної поведінки. Міжнародні стандарти правничої професії. Характеристика європейських стандартів у сфері регулювання правничої професії. Роль держави у регулюванні правничої професії. Нормативно-правове регулювання діяльності представників правничої професії. Практика формування і реалізації стандартів, які регулюють поведінку правника в Україні. Роль професійних об'єднань у регулюванні правничої професії (3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17).

Змістовий модуль 2

Тема 5. Етичні засади здійснення правосуддя (4 год.)

Суддівська етика: поняття та значення для правової системи. Суддівська етика: практика Громадської ради доброчесності. Дисциплінарна відповідальність судді: природа, особливості, співвідношення із іншими видами юридичної відповідальності. Процедури та гарантії під час притягнення до дисциплінарної відповідальності судді. Дисциплінарна відповідальність судді за порушення правил суддівської етики: практика Вищої ради правосуддя. Суспільне призначення суду. Етика судового процесу. Судова риторика. Дотримання правил етикету в судовому процесі.

Питання для самостійного вивчення. Міжнародні стандарти суддівської етики. Національні стандарти суддівської етики. Кодекс суддівської етики. Механізм забезпечення доброчесності та професійної етики суддів. Міжнародні стандарти дисциплінарної відповідальності судді та національне законодавство. Порушення суддівської етики (3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17).

Тема 6. Професійна етика працівника прокуратури (2 год.)

Соціальні функції прокуратури. Моральні вимоги до прокурорів. Основні вимоги до професійної поведінки прокурора. Взаємовідносини з громадянами, громадськістю та іншими органами держави. Позапрофесійна етика поведінки прокурора. Відповідальність за недотримання етичних правил.

Питання для самостійного вивчення. Професійна етика працівника прокуратури: міжнародно-правові та національні аспекти. Основні

принципи професійної етики та поведінки прокурорів. Взаємовідносини з громадянами, громадськістю та іншими органами держави. Запобігання випадкам порушення етичних правил працівниками прокуратури (1, 2, 4, 5, 8, 10, 12, 18).

Тема 7. Професійна етика адвокатів (2 год.)

Поняття адвокатської професії. Завдання, форми та принципи професії адвоката. Етичні особливості відносин адвоката з клієнтами. Етичні особливості відносин адвоката зі судом та іншими учасниками судового провадження. Етичні особливості відносин адвоката при здійсненні професійної діяльності з іншими органами та особами. Етичні особливості відносин адвокатів між собою та з органами адвокатського самоврядування. Особливості рекламування адвокатської діяльності, використання адвокатом мережі Інтернет, дотримання норм адвокатської етики в громадській науковій та публіцистичній діяльності адвоката. Відповідальність адвоката за порушення правил адвокатської етики.

Питання для самостійного вивчення. Поняття та особливості адвокатської етики як різновиду юридичної етики. Джерела адвокатської етики. Особливості рекламування адвокатської діяльності, використання адвокатом мережі Інтернет, дотримання норм адвокатської етики в громадській науковій та публіцистичній діяльності адвоката (3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17).

Тема 8. Професійна етика нотаріуса (2 год.)

Основні принципи професійної діяльності нотаріусів. Кодекс нотаріальної етики Міжнародного союзу нотаріату. Морально-етичні зобов'язання нотаріуса. Дії, що підривають професійну гідність нотаріуса. Відносини нотаріуса з особами, які до нього звернулися. Відносини нотаріуса з іншими нотаріусами та нотаріальним співтовариством. Поведінка нотаріуса у позаслужбовий час. Рекламавання та інформація про нотаріальну діяльність. Порушення нотаріусом етичних норм (етичний проступок) та відповідальність за нього.

Питання для самостійного вивчення. Етика – необхідний і обов'язковий елемент для здійснення нотаріальної функції. Основоположні цінності та принципи нотаріальної системи латинського типу. Кодекс нотаріальної етики Міжнародного союзу нотаріату. Рекламавання та інформація про нотаріальну діяльність (1, 2, 4, 5, 8, 10, 12, 18).

Тема 9. Професійна етика слідчого (2 год.)

Етика на стадії дізнання. Етика на стадії досудового розслідування. Етика слідчих дій. Етика застосування запобіжних заходів.

Питання для самостійного вивчення. Поняття, сутність та значення етичних основ діяльності слідчого. Загальна характеристика моральних

вимог до слідчих. Специфіка реалізації моральних норм у діяльності слідчого діяльність (3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17).

Зміст семінарських занять

Тема 1. Юридична етика: поняття, види, джерела (2 год.)

Професійна етика як самостійна галузь етичної науки. Види професійної етики та їх гуманістична спрямованість. Сутність юридичної етики. Завдання професійної етики. Особливості професії юриста. Структура, види та джерела професійної етики юриста.

Питання для самостійного вивчення. Місце етики в системі соціогуманітарного знання. Етика як філософська дисципліна. Етика як наука про мораль та її специфіку. Об'єкт та предмет етики. Нормативний, інтерпретуючий та прикладний аспект етики. Соціальне призначення і моральний сенс юридичної професії. Джерела формування культури особистості юриста. Проблеми деформації моральної і професійної (правової) свідомості у юристів. Загальні етичні вимоги до правничої професії (3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17).

Тема 2. Правнича професія: національний та глобальний контексти (2 год.)

Норми, що регулюють поведінку правника. Природа правил професійної поведінки. Міжнародні стандарти правничої професії. Характеристика європейських стандартів у сфері регулювання правничої професії. Роль держави у регулюванні правничої професії. Нормативно-правове регулювання діяльності представників правничої професії.

Питання для самостійного вивчення. Практика формування і реалізації стандартів, які регулюють поведінку правника в Україні. Роль професійних об'єднань у регулюванні правничої професії (3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17).

Змістовий модуль 2

Тема 5. Етичні засади здійснення правосуддя (4 год.)

Суддівська етика: поняття та значення для правової системи. Суддівська етика: практика Громадської ради доброчесності. Дисциплінарна відповідальність судді: природа, особливості, співвідношення із іншими видами юридичної відповідальності. Процедури та гарантії під час притягнення до дисциплінарної відповідальності судді. Дисциплінарна відповідальність судді за порушення правил суддівської етики: практика Вищої ради правосуддя. Суспільне призначення суду.

Етика судового процесу. Судова риторика. Дотримання правил етикету в судовому процесі.

Питання для самостійного вивчення. Міжнародні стандарти суддівської етики. Національні стандарти суддівської етики. Кодекс суддівської етики. Механізм забезпечення доброчесності та професійної етики суддів. Міжнародні стандарти дисциплінарної відповідальності судді та національне законодавство. Порухення суддівської етики (3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17).

Тема 6. Професійна етика працівника прокуратури (2 год.)

Соціальні функції прокуратури. Моральні вимоги до прокурорів. Основні вимоги до професійної поведінки прокурора. Взаємовідносини з громадянами, громадськістю та іншими органами держави. Позапрофесійна етика поведінки прокурора. Відповідальність за недотримання етичних правил.

Питання для самостійного вивчення. Професійна етика працівника прокуратури: міжнародно-правові та національні аспекти. Основні принципи професійної етики та поведінки прокурорів. Взаємовідносини з громадянами, громадськістю та іншими органами держави. Запобігання випадкам порушення етичних правил працівниками прокуратури (1, 2, 4, 5, 8, 10, 12, 18).

Тема 7. Професійна етика адвокатів (2 год.)

Поняття адвокатської професії. Завдання, форми та принципи професії адвоката. Етичні особливості відносин адвоката з клієнтами. Етичні особливості відносин адвоката зі судом та іншими учасниками судового провадження. Етичні особливості відносин адвоката при здійсненні професійної діяльності з іншими органами та особами. Етичні особливості відносин адвокатів між собою та з органами адвокатського самоврядування. Особливості рекламування адвокатської діяльності, використання адвокатом мережі Інтернет, дотримання норм адвокатської етики в громадській науковій та публіцистичній діяльності адвоката. Відповідальність адвоката за порушення правил адвокатської етики.

Питання для самостійного вивчення. Поняття та особливості адвокатської етики як різновиду юридичної етики. Джерела адвокатської етики. Особливості рекламування адвокатської діяльності, використання адвокатом мережі Інтернет, дотримання норм адвокатської етики в громадській науковій та публіцистичній діяльності адвоката (3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17).

Тема 8. Професійна етика нотаріуса (2 год.)

Основні принципи професійної діяльності нотаріусів. Кодекс нотаріальної етики Міжнародного союзу нотаріату. Морально-етичні

зобов'язання нотаріуса. Дії, що підривають професійну гідність нотаріуса. Відносини нотаріуса з особами, які до нього звернулися. Відносини нотаріуса з іншими нотаріусами та нотаріальним співтовариством. Поведінка нотаріуса у позаслужбовий час. Рекламування та інформація про нотаріальну діяльність. Порушення нотаріусом етичних норм (етичний проступок) та відповідальність за нього.

Питання для самостійного вивчення. Етика – необхідний і обов'язковий елемент для здійснення нотаріальної функції. Основоположні цінності та принципи нотаріальної системи латинського типу. Кодекс нотаріальної етики Міжнародного союзу нотаріату. Рекламування та інформація про нотаріальну діяльність **(1, 2, 4, 5, 8, 10, 12, 18).**

Зміст самостійної роботи здобувачів
Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни:

Найменування видів робіт	Розподіл годин за формами навчання	
	денна	заочна
Самостійна робота, год, у т.ч.:	60	74
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	30	50
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	6	6
Підготовка звітів з практичних робіт	-	-
Підготовка до поточного контролю	4	4
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	20	14

ПОЛІТИКА КУРСУ

Коротко, з покликанням на відповідну нормативну базу УКД, висвітлити питання.²

1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

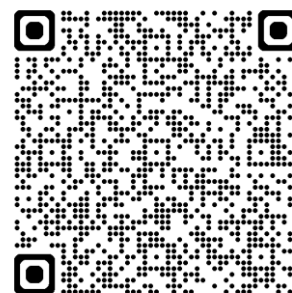
Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з “Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти”. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

3) щодо відпрацювання пропущених занять

Згідно “Положення про організацію освітнього процесу” здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

² зміст пунктів може редагуватись з огляду на особливості курсу

4) щодо дотримання академічної доброчесності

“Положення про академічну доброчесність” закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#). Ознайомитись з “Політикою академічної доброчесності” - за [покликанням](#).

5) щодо використання штучного інтелекту

“Положення про академічну доброчесність” визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).³ “Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації академічних творів” містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

Під час вивчення навчальної дисципліни «Професійна етика та дисциплінарна відповідальність правника» здобувачі використовують ІІІ:

- 1) для моделювання етичних дилем і конфліктів професійних обов'язків (конфіденційність проти запобігання шкоді, лояльність до клієнта проти обов'язку перед судом, незалежність проти вказівки керівника) — як тренувального «складного випадку» перед семінарським обговоренням і розв'язанням кейсів;
- 2) для генерації контраргументів, заперечень і «незручних» запитань до власної етичної позиції — як тренувального опонента перед навчальним засіданням дисциплінарної комісії, модельним дисциплінарним провадженням і захистом позиції у клінічних кейсах;
- 3) для моделювання учасників провадження: перевірки, як одне й те саме рішення чи пояснення сприймається клієнтом, опонентом, судом, дисциплінарним органом, колегою та журналістом, — з подальшим коригуванням аргументації та комунікативної тактики;
- 4) для драфтингу структури аналізу кейсу (факти — застосовна норма кодексу професійної етики — колізія обов'язків — варіанти поведінки — обґрунтування вибору) з обов'язковим самотійним наповненням правовим і морально-етичним змістом;
- 5) для драфтингу структури процесуальних і квазіпроцесуальних документів дисциплінарного провадження (скарга, пояснення, заперечення, рішення дисциплінарної палати) — виключно як каркасу, з самотійним юридичним наповненням;
- 6) для роботи з термінологією та джерелами професійної етики: зіставлення положень національних актів (Правила адвокатської етики, Кодекс суддівської етики, Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів) з міжнародними стандартами (Бангалорські принципи поведінки суддів, Основні принципи ООН

³ визначається політика використання ІІІ в навчальній дисципліні - дозволене/заборонене, правила використання

щодо ролі юристів, Хартія основних принципів європейської адвокатської професії), добір коректних українських відповідників;

- 7) для перекладу фрагментів рішень Європейського суду з прав людини, актів міжнародних професійних об'єднань і кейсів іноземної дисциплінарної практики та створення субтитрів до відеозаписів навчальних матеріалів;
- 8) для візуалізації структури етичної аргументації та процедури (схеми конфлікту обов'язків, дерева рішень, алгоритми дій правника у дилемній ситуації, таймлайни дисциплінарного провадження) та для генерації ілюстративних слайдів до презентацій, якщо не вимагається власний авторський візуальний матеріал;
- 9) для опрацювання масивів даних у дослідницьких завданнях: добір і первинна систематизація корпусу рішень дисциплінарних органів, статистичний аналіз підстав притягнення до дисциплінарної відповідальності та накладених стягнень, кластеризація типових порушень;

6) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо, окрім виробничої необхідності. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання. Ознайомитись з відповідним документом можна за [посиланням](#).

Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за [посиланням](#).⁴

Під час вивчення навчальної дисципліни «Професійна етика та дисциплінарна відповідальність правника» студентам надається можливість перезарахування неформальної освіти. До прикладу, із запропонованого переліку можна пройти сертифіковані (безкоштовні) курси на освітніх платформах, відтак сертифікат, який отримали під час навчання, — є підтвердженням засвоєння студентом окремих тем, що включені у зміст дисципліни.

⁴ визначається перелік електронних та інших ресурсів та умови перезарахування

№ п/п	Перелік сертифікованих (безкоштовних) онлайн-курсів	Перелік тем, які можуть бути перераховані (за умови наявності сертифіката на ім'я та прізвище студента/студентки)
1.	«Ethics for Judges, Prosecutors and Lawyers» – програма HELP Ради Європи: Платформа: https://help.elearning.ext.coe.int/ Опис курсу: https://www.coe.int/en/web/help/-/council-of-europe-new-help-online-course-on-ethics-for-judges-prosecutors-and-lawyers	• Етичні засади здійснення правосуддя • Професійна етика працівника прокуратури • Професійна етика адвокатів
2.	Онлайн-курс «Доброчесна судова влада» https://learning.nazk.gov.ua/courses/course-v1%3ANAZK%2Bak009%2B2023-09/about	• Етичні засади здійснення правосуддя
3.	Розбудова доброчесних організацій https://learning.nazk.gov.ua/courses/course-v1%3ANAZK%2Bak012%2B2023-12/course	• Вступ до правничої професії • Правнича професія: національний та глобальний контексти

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця.

Програмний результат навчання ⁵	Метод навчання	Метод оцінювання
ПРН2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими	бесіда бесіда-діалог творчий	усний контроль програмований контроль

⁵ для вибірових навчальних дисциплін вказується результат навчання

цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.		
ПРН7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.	комп'ютерні і мультимедійні методи індуктивний	програмований контроль поточний контроль

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНІ РЕСУРСИ

Для вивчення навчальної дисципліни «Професійна етика та дисциплінарна відповідальність правника» необхідно:

1. проектор або інший мультимедійний екран для демонстрації відеозаписів дисциплінарних слухань, судових засідань, навчальних кейсів та презентацій;
2. доступ до генеративних моделей ШІ (платформи для роботи з текстом, такі як Gemini та ін.) для моделювання етичних дилем, генерації контраргументів і виконання практичних завдань з аналізу кейсів;
3. аудиторія, придатна для проведення модельних дисциплінарних проваджень і рольових ігор: можливість розстановки меблів для імітації засідання дисциплінарної палати, окремі місця для скажника, правника, щодо якого подано скаргу, та складу комісії;
4. хмарні сховища даних (Google Drive) для спільного доступу до матеріалів кейс-стаді, банку дисциплінарних справ і групової роботи над проєктами;
5. доступ до баз даних і реєстрів для роботи з першоджерелами: Єдиний державний реєстр судових рішень, база рішень Європейського суду з прав людини HUDOC, оприлюднені рішення кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури та Вищої ради правосуддя;
6. доступ до цифрових медіатек та академічних наукометричних баз для опрацювання наукової літератури з професійної етики та дисциплінарної відповідальності;
7. роздатковий матеріал: тексти Правил адвокатської етики, Кодексу суддівської етики, Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів, витяги з міжнародних стандартів (Бангалорські принципи, Основні принципи ООН щодо ролі юристів), а також анонімізовані фабули дисциплінарних справ для роботи на практичних заняттях;
8. книги, що входять до програми навчального курсу.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Вид	Зміст	% від загальної оцінки	Бал	
			min	max
Поточні контрольні заходи	Всього	60	35	60
Підсумкові контрольні заходи	екзамен	40	25	40
Всього:	-	100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали – “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Критерії оцінювання (аудиторні заняття):

<i>«незадовільно»</i>	володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об’єктів, що позначаються окремими словами чи реченнями; володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність висловити думку на елементарному рівні; володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу;
------------------------------	--

«задовільно»	володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні; володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину; може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки;
«добре»	здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень: вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, та вміє застосовувати його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;
«відмінно»	виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем; вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності; використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях; виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі. Відпрацьоване лекційне заняття в електронному журналі позначається літерою «в».⁶

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання

⁶ можна вказати теми чи завдання, які є обов'язковими до виконання, а також особисті підходи до оцінювання рівня знань здобувачів під час аудиторної роботи

підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно з **Шкалою оцінювання знань за ЄКТС**) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Студенти, які не з'явилися на екзамені без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ⁷

⁷ обов'язково: враховувати вимоги [ДСТУ 8302:2015](#) (відповідно до [Наказу № 65, від 4.03. 2016](#)), [рекомендації](#) Національного агентства з забезпечення якості вищої освіти, використовувати літературу за останні 5-7 років, наводити власні публікації за змістом навчальної дисципліни.

Нормативно-правові акти

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 27. Ст. 282. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 #4651-17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
3. Про нотаріат: Закон України від 02.03.1993. №3425-12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>
4. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 №1687-18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>
5. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
6. Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування від 31.08.2016. №z1203-16. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#Text>
7. Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів від 27.04.2017 №n0001900-17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001900-17#Text>
8. Кодекс суддівської етики від 22.02.2013 №n0001415-13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-13#Text>
9. Правила адвокатської етики від 09.06.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>
10. Правила професійної етики нотаріусів України від 07.06.2021 №2039/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0759-21#Text>

Основна література

1. Бабіков О., Бабікова О. Захист у справах, пов'язаних з корупцією. Київ: Норми права. 2025. 232 с.

2. Бралатан В., Гуцаленко Л., Здирко Н. Професійна етика. Видавництво «Центр учбової літератури». 2021. 252 с.
3. Вишківська В.Б., Тригуб А.Ю. Формування професійної етики майбутніх юристів у процесі фахової підготовки. Міжнародний науковий журнал «Грааль науки». №39. 2024. С. 626-628.
4. Вавринчук М. П., Кравчук С. Й. Юридична деонтологія. Основи професійної діяльності юриста : навчальний посібник. Хмельницький : Хмельницький національний університет, 2023. 234 с.
5. Зейкан Я., Лисак О., Барсук В. Адвокатська техніка. Практичний посібник. Видавничий дім «Дакор». 2024. 640 с.
6. Кацавець Р. Професійна етика юриста. Навчальний посібник. Київ: Алерта. 2022. 246 с.
7. Кісліцина І. О., Храпенко О. О., Кравченко М. О., Нестерчук Л. П. Професійна етика та дисциплінарна відповідальність юриста : методичні вказівки для здобувачів вищої освіти другого рівня за спеціальністю 081 «Право». Одеса : Фенікс, 2023. 61 с. DOI: 10.32837/11300.25494.
8. Кудрявцев О. Адвокат в умовах воєнного стану. Практичний посібник. Київ: Норми права. 2024. 163 с.
9. Логвиненко І. А., Невзоров І. Л., Логвиненко Є. С. Курс лекцій з юридичної деонтології : навчальний посібник. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с.
10. Марченко О. В. Юридична деонтологія : навчальний посібник. Дніпро : ДДУВС, 2025. 168 с. ISBN 978-617-560-026-9.
11. Митрофанов І.І., Васечко Л.О., Кравчук В.М. Професійна етика в юриспруденції. Підручник. Київ: Юрінком Інтер. 2024. 476 с.
12. Несінов О., Зейкан Я. Тактика захисту в кримінальному процесі та важливі аспекти адвокатської діяльності. Київ: Норми права. 2025. 478 с.

13. Радовецька Л., Тихомиров О. Сучасні основи професійної діяльності правника. Київ: Кондор. 2022. 344 с.
14. Шемчук В.В. Професійна етика діяльності прокурора. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. №1. 2023. С. 77-85.
15. Code of Recommended Standards for Bar “Examinem. Comprehensive Guide to Bar Admission Requirements 2002. E. Moeser, M.F. Comeille. NCBE, ABA SLEAB, 2002.
16. Harold J. Berman, Law and Revolution: The Formation of the Western Legal Tradition (valpo.edu)
17. Harris D.I., Boyle M.O. Law of the European Convention on Human Rights. London, Dublin, Edinburg, 1995. 380 p.
18. Kelly J.M. Historia zachodniej teorii prawa. Krakow: Wydawnictwo WAM, 2006. 494 p.

Додаткова література

1. Барабаш О.О., Солодкевич В.І. Професійна етика у правоохоронній діяльності в Україні: національні тенденції та зарубіжний досвід. Державотворення та правотворення в контексті євроінтеграції: Матеріали доповідей, виступів і повідомлень учасників VII-го Всеукраїнського круглого столу. Львів, 3 грудня 2021 р. С. 21-26
2. Бігун В. С. Добросесність і правосуддя. Філософія. Теорія. Практика: крит. аналіз. Практика добросесності (Конкурси до Верхов. Суду і Вищ. антикорупц. суду). 17 фільмів, 25 притч і 35 термінів. Мудрості, цитати, джерела / В'ячеслав Бігун. - Київ : Інтерсервіс, 2021. 499 с.
3. Вавринчук М. П., Пунда О. О. Когут О. В. Питання добросесності як ключового критерію у процесі добору на посаду судді. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 1. С. 304-307.

4. Вавринчук М.П., Чорнобай О.В. Причини професійної деформації юриста. Гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу : зб. тез доповідей IV Всеукраїнської наукової конференції, 17 квітня 2023 р. (м. Хмельницький). Хмельницький : ХНУ, 2023. URL: <https://elar.khmnu.edu.ua/items/74e045a1-2bf5-4150-a3b4-a8528404c71d>
5. Волошина Я.Л. Добросесність у професійній діяльності юриста. Аналітично-порівняльне правознавство. Ужгород, 2022. № 6. С.16-21.
6. Вільчик Т. Актуальні проблеми адвокатури. Підручник. Київ: Право. 2022. 376 с.
7. Головань Т.Г. Формування добросесності як основи професійної поведінки юриста. Академічна добросесність, відкрита наука та штучний інтелект: як створити добросесне освітнє середовище. 18 вересня-18 жовтня 2023 р. Львів-Торунь. С.117-119.
8. Гришко В.І., Бобешко М.О. Теоретико-правова характеристика професійної етики юристів. Implementation of Modern Science and Practice. Abstracts of XXV International Scientific and Practical Conference. Varna, Bulgaria. May 11-14, 2021. С.185-187.
9. Загурський О.Б., Огерук І.С. Реалізація права на захист у кримінальному процесі Республіки Польща. Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. 2025. Вип. 19 (31). С. 335-340.
10. Загурський О.Б., Шкатуляк Б.В. Правовий статус судді в умовах трансформації судової влади: сучасні виклики. Наукові перспективи. 2025. № 4 (58). С. 1085-1095.
11. Загурський О.Б. Етичні стандарти судової діяльності в умовах трансформації правосуддя в Україні. Теоретико-прикладні проблеми юридичної науки на сучасному етапі реформування кримінальної юстиції (до 85 річниці від дня народження В.П. Колгана): збірник тез

Міжнародної науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 5 червня 2026 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2026. С. 221-224.

12. Загурський О.Б. Між безпекою і правами людини: етичні стандарти діяльності правоохоронних органів у період воєнного стану: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Національна поліція України у формуванні безпекового середовища: наука, практика, інновації», (м. Кропивницький, 22 травня 2026 р.). Донецький державний університет внутрішніх справ, 2026. С. 11-13.
13. Загурський О.Б. Професійна етика в системі реформування органів правопорядку: від стандартів до практик: матеріали Міжвідомчого круглого столу здобувачів вищої освіти та молодих вчених "Забезпечення національної безпеки і оборони України в умовах збройної агресії РФ проти України" (м. Київ, 23 квітня 2026 р.). Національна академія служби безпеки України. 2026. С. 23-26.
14. Загурський О.Б. Етичні стандарти правничої діяльності в умовах воєнного стану: матеріали Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених та студентів (14 листопада 2025 р., м. Харків), ЗВО "Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого". С. 64-67.
15. Загурський О.Б. Судовий захист прав та свобод людини в умовах воєнного стану: матеріали VII Міжнародного правничого форуму "Права людини та публічне врядування" (30 травня 2025 р., м. Чернівці). С. 163-167.
16. Загурський О.Б. Українська адвокатура в умовах сучасних викликів та загроз: матеріали Всеукраїнської науко-практичної конференції "XI Юридичні могилянські читання" (24 квітня 2025 р., м. Миколаїв). С. 57-60.

17. Загурський О.Б. Особливості діяльності прокуратури в умовах воєнного стану: зміна парадигми: матеріали Усеукраїнської науково-практичної конференції "Актуальні питання економіки та права: регіональний, міжнародний та глобалізаційний аспекти" (24 квітня 2025 р., м. Івано-Франківськ). С. 557-561.
18. Загурський О.Б. Роль медіації в процесі вирішення кримінальних справ: вплив на зменшення навантаження на судову систему. *Pakistan Journal of Criminology*. Vol. 16. № 3. July-September 2024. P. 1023-1036.
19. Загурський О.Б. Проблемні питання діяльності Громадської ради доброчесності в умовах воєнного стану. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького: Журнал. Серія Право*. Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Університету Короля Данила, 2023. Вип. 16 (28). С. 71-77.
20. Загурський О.Б. Забезпечення дотримання етичних стандартів судової діяльності в умовах воєнного стану. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького: Журнал. Серія Право*. Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Університету Короля Данила, 2023. Вип. 15 (27). Т. 2. С. 98-105.
21. Загурський О.Б. Сучасні виклики та завдання суду в умовах воєнного стану: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції "Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід" (19-20 квітня 2024 р., Тернопіль), Західноукраїнський національний університет, 2024. С. 118-120.
22. Загурський О.Б. Юридична етика в контексті професійної діяльності юриста. *Правова політика України: історія та сучасність: матеріали IV Всеукраїнського науково-практичного семінару* (6 жовтня 2023 р., Житомир). Житомир, 2023. С. 34-36.

23. Загурський О.Б. Чесність та непідкупність в контексті міжнародних стандартів етичної поведінки суддів: Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: Матеріали VII Міжнародної наук.-практ. конф. (27 жовтня 2023 р., Чернівці) Чернівці, 2023. С. 440-443.
24. Загурський О.Б. Етико-правові підходи до розуміння інституту юридичної відповідальності: матеріали Всеукраїнського науково-практичного круглого столу (м. Івано-Франківськ, 23 листопада 2023 року). м. Івано-Франківськ, 2023. С. 49-53.
25. Загурський О.Б. Європейський кодекс поліцейської етики як базовий європейський стандарт в сфері реформування органів поліції в умовах воєнного стану: матеріали науково-практичної конференції "Захист та дотримання прав громадян органами Національної поліції України в умовах воєнного стану" (7 грудня, Харків). ХНУВС, 2023. С. 246-247.
26. Загурський О.Б. Судовий захист прав та свобод людини в парадигмі інституційних перетворень: Матеріали VI Міжнародного правничого форуму, Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції "Права людини та публічне управління в сучасних умовах" (м. Чернівці, 9 червня 2023 р.). Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 135-138.
27. Загурський О.Б. Судовий захист прав та свобод людини в парадигмі інституційних перетворень: Матеріали VI Міжнародного правничого форуму, Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції "Права людини та публічне управління в сучасних умовах" (м. Чернівці, 9 червня 2023 р.). Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 135-138.
28. Кацавець Р. Підготовка майбутніх юристів. Навчальний посібник. Київ: Алерта. 2023. 178 с.

- 29.Кацавець Р. Юридична психологія. Навчальний посібник. Київ: Алерта. 2023. 294 с.
- 30.Кудрявцев О. Адвокат на захисті потерпілого. Практичний посібник. Київ: Норми права. 2023. 224 с.
- 31.Криштанович М.Ф., Біловус Д.І. Особливості формування професійного етикету майбутніх юристів. Академічні візії. № 18. 2023. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/330/294>
- 32.Куліченко А. В. Професійна етика як невід'ємний аспект адвокатської діяльності. Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 11 листопада 2022 р.) / редкол.:Н. М. Бакаянова (гол.) ; НУ «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2022. С. 374-376.
- 33.Майнулов Є. Етика в діяльності юриста. Проблеми саморозвитку особистості в сучасному суспільстві: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. 26-27 березня 2021 р. Х., 2021. С. 269-271.
- 34.Мазовіта А.Б. Добросесність судді як конституційна новела та вимога часу. Наука і техніка. № 5 (33). 2024. С.150-159.
- 35.Парімончик Б., Ядловська О. Особа юриста як спільний предмет дослідження юридичних наук. Science and Technology: Problems, Prospects and Innovations. Proceedings of II International Scientific and Practical Conference. Osaka, Japan. 17-19 November 2022. С. 807-813.
- 36.Рудницька Л.О., Сухицька Н.В. Професійно-правова культура юриста. Тренди та перспективи розвитку мультидисциплінарних досліджень. Матеріали IV міжнародної наукової конференції. Луцьк. 2023. С.204-206.
- 37.Силіна О., Коваль Н., Голинська М. Роль етики в діяльності суддів. Наука і молодь у XXI сторіччі: збірник матеріалів IX Міжнародної

молодіжної науково-практичної конференції. М. Полтава, 30 листопада 2023 р. С. 791-793.

- 38.Сушицька Ю., Світлина І., Войтович Н. Значення етичної поведінки юриста для відновлення бізнесу, що зазнав втрат у зв'язку з повномасштабним вторгненням в Україну. Академічні візії. №14. 2022. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/91/83>
- 39.Теремцова Н.В. Поняття та основні принципи професійної етики юриста. Сучасні тенденції розвитку законодавства України в контексті проведення державних реформ. Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. м. Чернівці. 4 березня 2021 р. С. 281-284.
- 40.Чеченко К.О. Добросесність як принцип державної служби за законодавством України: питання теорії та практики. Дис. на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Запоріжжя, 2023. 297 с.
- 41.Яцечко О.О., Савіщенко В.М. Моральна культура юриста як невід'ємна складова юридичної професії. Modern Directions of Scientific Research Development. Proceedings of VI International and Practical Conference. Chicago, USA. 24-26 November 2021. С.1150-1153.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

Адреса веб-сайту	Назва веб-ресурсу
1	2
www.president.gov.ua	Президент України
www.rada.gov.ua	Верховна Рада України
www.kmu.gov.ua	Кабінет Міністрів України
www.ccu.gov.ua	Конституційний Суд України

www.scourt.gov.ua	Верховний Суд
www.ombudsman.kiev.ua	Уповноважений Верховної Ради України з прав людини
www.rainbow.gov.ua	Рада національної безпеки та оборони України
www.minjust.gov.ua	Міністерство юстиції України
www.vru.gov.ua	Вища рада юстиції України
www.gp.gov.ua	Генеральна прокуратура України
www.cvk.gov.ua	Центральна виборча комісія України
www.uba.kiev.ua	Асоціація правників України
www.pravosud.org.ua	Українське правосуддя
www.nplu.kiev.ua	Національна парламентська бібліотека України
www.uamedia.visti.net/golos	Газета «Голос України»
www.uamedia.visti.net/uk	Газета «Урядовий кур'єр»
www.pravo.biz.ua	Електронна бібліотека з правознавства
www.pravo.org.ua	Центр політико-правових реформ
www.chitalka.info	Електронні підручники он-лайн/ Право
www.uapravo.org	Правовий журнал
www.nau.kiev.ua	Нормативні акти України - законодавство для практиків
www.cmlaw.com.ua	Юридична компанія «Чечель, Маллаєв та Партнери»
www.pravoved.com.ua	Спеціалізований ресурс для правників
www.lawyer.org.ua	Корпорація «Юриспруденція он-лайн»
www.legality.kiev.ua	Інститут проблем законодавства
www.khpg.org	Харківська правозахисна група
www.vybor.8m.com	Судові проблеми (інформація про судову систему, як поводитися в суді, як написати скаргу до Європейського Суду з прав людини)
www.pension.kiev.ua	Пенсійне забезпечення в Україні
legalpro.hypermart.net / konstsudl.html	Правовий захист (Рішення Конституційного Суду України)
www.uapravo.org	UApravo (Сайт корисної правової інформації: є методичні матеріали, закони, юридичні консультації тощо)

www.whoiswho.com.ua	«Хто є хто в Україні?» (Сайт пропонує необхідну контактну інформацію про органи державної влади. Надається довідкова інформація з номерами телефонів, адресами, біографіями чиновників тощо)
www.helsinki.org.ua	Українська Гельсінська спілка з прав людини
www.u21.org.ua	Юрист ХХІ століття
www.accent.kiev.ua	Політична та економічна інформація про Україну
www.coe.kiev.ua	Рішення Європейського суду
www.legal.com.ua	Інформаційно-пошукова система по законодавству